

CENA lista: U pretplati za citavu god. K 48—, za polugodište K 24—, tromesečno K 12—, mesečno K 4—, u maloprodaji 16 fil. pojedini broj OGLASI primaju se u urednici lista trg. Curoza i Tisk. Jos. Krmpotića.

HRVATSKI LIST

Izlaz svaki dan u 8 sati jutro.

Vlasnik i izdavač dr. Lovro SCALIER, odvjetnik, Pula, ulica Carara 3. (Narodni Dom). Uredništvo: Šišanska ul. 24. — Odgovorni urednik Ivan MARKON, Pula. — Rukopisi se ne vraćaju. Ceka. rač. aus. pošt. št. 26.795.

Godina IV.

U Puli, ponedjeljak 28. oktobra 1918.

Broj 1186

Poziv. Jugoslaveni! Slaveni!

Večeras u 6 sati održaće se u Sokolskoj dvorani Narodnog doma u Puli

Javna skupština,

na koju imaju pristup svi slavenski misleći ljudi bez razlike staleža i zanimanja, kao također pouzdani odaslanici jugoslavenske i u opšte slavenske momčadi ratne mornarice te kopnene vojske.

Dnevni red skupštine je ovaj:

1. Opći pregled Slavenstva od prije rata do danas s osobitim obzirom na Jugoslavene.
2. Kratak zemljopisni i narodnosni opis Jugoslavije.
3. Narodna organizacija — „Narodno veće“.
4. Izbor mesnog odbora „Narodnog veća“.
5. Naputak i lozinka našeg držanja.
6. Rezolucija.

Potpisani preporuča točnost, red i dostojanstvo.

Pula, dne 28. oktobra 1918.

Za privremeni odbor:

Dr. Lovro Scalier. Ante Šabalja. Ivan Dorčić.

Pozor! Pošto će se večeras birati na javnoj skupštini u „Narodnom domu“ mesni odbor „Narodnog veća“, to se preporuča osobito našem radništvu, da se po radionama sporazumi izmedju sebe o osobama, koje želi imati za svoje pouzdanike u mesnom odboru „Narodnog veća“.

Neka svaki naš čovek agitira za što veće počećenje skupštine.

Na skupštini moraju u interesu skupnosti biti zastupani svi uredi, sve radionice, sva poduzeća javna i privatna.

Radnici Jugoslavije! Nemojte se dati zavesti na nikakav nepromišljeni korak. Čekajte odredbe odbora, koji će se večeras izabrati iz kruga javne skupštine, na koju su pozvani svi staleži i slojevi našeg naroda i pouzdanici naših mornara.

Izjava.

Odbor jugoslavenske socijalističke stranke pozivlje sve drugove, neka se ne daju zavladati od kojekakvih nepozvanih faktora. Obzirom na glasine, što se šire medju radništvom o općoj stavci, koja bi imala nastupiti u utorak dne 30. t. m., izjavlja potpisana organizacija da za takav pokret ne preuzima nikakve odgovornosti.

Pula, 27. oktobra 1918.

Pokrajinska organizacija

Jugoslavenske socij.-dem. stranke za Istru.

Politički odbor u Puli.

Martin Jelčić v. r.

Zadovoljština poniženim i uvredjenim.

Više od 1300 godina nalaze se Jugoslaveni na Balkanskom poluostrvu, kamo su se doselili iz jugozapadne Rusije. Kroz celo to vreme bili su oni poniženi i vredjani od jačih suseda u prvom i glavnom pravu svakog naroda: da si najme sam određuje sudbinu na svojem zemljištu. Na severozapadu stajala je u vreme, kad se oni doseliše jaka i brutalna država nemačkih careva i markgrofa, na jugoistoku laštale se je u zlatu i draguljima staro bizantsko carstvo sa svojim lukavim diplomatima iz Carigrada, u Rimu vladali su vlade željni pape. Kako gladni vuci bacile su se te tri sile na novođošle Jugoslavene. I već prvi car Nemaca, Karlo Veliki, ote nam Slovence, koji su onda stanovali i u celoj Stajerskoj, Koruškoj, Salsburškoj i delu Tifela. I ostadoše Korušci u ropstvu nemačkom sve do jučer t. j. 1100 godina i polovica ih se je kroz to vreme ponemčilo. Carigrad i Rim razdeliše se o našu kožu, baš kao što se sad htadoše deliti Nemci i Mađžari; polovicu, Srbe, uzeše pod svoj krug Grci i dadoše im grčko kršćanstvo, a drugu polovicu — Hrvate — podvrgne si Rim i pokrsti ih u latinsku crkvu. U X. stoleću u Ugarsku Mađžari i u njima nadjoše pape verne saveznike. Hrvati prijanjali su čas uz Rim a čas uz Carigrad, i pape, da si ih osecuraju, izručih ih u vlast Mađžarima.

I ostadoše Hrvati slugama Mađžara sve do jučer, to jest 900 godina. Kasnije se pridaje k dosadanjim neprijateljima Jugoslavena još dva: Venecija i Turci. Svi su se trgali za našu kožu, svih pet, katkad i keši gnjavilo nas je, tlačilo, mučilo, proganjalo i u ropstvo vodilo, ali ipak nas ne unijetiše, ipak — još smo tu. Još nas ima, još Slavena. Kusaši smo, još u staro vreme, uredit si države, ali bilo i propalo. Na Gosposvetskom Polju u Koruškoj prizivali vojvode na slovenskom jeziku. Ali presto bio i propao i na tom polju leže sad ponemčena sela. Bila kruna kralja Tomislava, Krištimira, Zvonimira i Petra Svačića, bila kruna, ali je uzeše Mađžari. U Staroj Srbiji vladao je slavni Nemanja, Šćepan Prvevencić, Dušan Silni i kralj Vukašin, otač Kraljevića Marka, ali i to naše carstvo uništihše Turci na Kosovu. Isto tako propala i kruna Tvrtka bosanskoga, a Turci zauzeše i kraljnu zetaku (Crnu Goru). Nijednom od tih banova, vojvoda i kraljeva, nijednom od tih državnih ardišta nije uspeo ujediniti sve, ili barem najveći deo Jugoslavene. Naši neprijateljski susedi budno su pazili, da se mi ne ujedinito. Jer dok smo mi ne ujedinito, znali su oni dobro, da nam lako vladaju. I tako bje sve do jučer. Ali sada, danas mi smo već ujedinito. Sve do jučer vladali su nad nama Nemci i Mađžari, ali danas su njihove vladalačke sile u prah pretvorene. Na ruševinama njihovog imperijalizma podigla se je — mlada, krasna Jugoslavija. Visoko diže u zrak ognjeni štiti, na kojem je napisana zlatnim slovima oslobodilačka reč: „Samoodređenje Naroda“.

Naši dosadašnji gospodari nisu nikad hteli priznati, da svaki narod ima jednako pravo na slobodu i na svoju državu. Oni su tvrdili, da su oni jači i da je zato pravo, što su oni gospodari, a mi sluge. Došao je rat. Mišlili su iz početku, da je došao zgodan čas, da nam zakrenu vratom. Ubijali su nas, vešali, zatvarili u tamnice i barake, mučili su nas gladom i zimom, ali opet — mi ostadošmo. A sada? Mi ustajemo! oslobodjeni navek od naših krvojača — Nemaca i Amerikanca, na čelu sa najbojlijim čovekom sveta, Wilsonom, podigla je mač, ne da osvoji tuđe zemlje, nego da oslobodi sve narode sveta, da svi narodi dobiju jednako pravo. Pobjedila je, ili najbliže rečeno, Amerika je pokazala, da će sigurno pobediti i zato sve države porbraće da se izjave, da i one priznaju jednako pravo za sve narode. Najzad priznala je to pravo i Austrija. U onaj momenat, kad je to izustila, pala je stara Austrija u prah, ali digoše se u isti čas mladi, oslobodjeni narodi. Naša sloboda je već priznata. K mirovnim pregovorima poslaćemo i mi svoje zastupnike i tamo će naša slobodna, ujedinita Velika Jugoslavija biti definitivno uređjena. Sad doživljajemo zadovoljštinu za krivice, koje su nam se tekom stoleća nanosile. — c.

Nemački odgovor na Wilsonovu notu.

Berlin, 27. (D. u.) Wolffov ured javlja: Nemački odgovor kaže sledeće: Nemačka je vlada uzela na znanje odgovor Udruženih Država. Predsednik znađe za duboko zahvaćajuće promene, što su se izvršile u nemačkom ustavnom životu i koje se još izvršuju. Mirovna pregovaranja vodi narodna vlada, u šljim rukama počiva faktično i ustavne odluke i vlast. Ovoj su već predređene vojničke vlasti. Nemačka vlada očekuje sada predloge za primirje, koje će tvoriti uvod za pravedni mir, kakvoga je označilo predsednik u svojim izjavama. — Dr. Solff, državni tajnik vanjskih posala.

RATNI IZVEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 27. (D. u.) Službeno se javlja: Talijansko bojište: Na zaravanku Sette Comuni poduzeo je neprijatelj jučer ponovno niz jakih delomičnih sunaka, koji su svi bili suzbijeni u boju iz bliza ili protunavalom. Daljnji pokušaji navala izjalovih se već u našoj obrambenoj paljbi. Neprijatelj je pretrpio teške gubitke. Na planinama istočno od Brente traje bitka s nesmanjenom žestinom dalje. Sav dan besnio je boj. U predelu Col Caprile izgubio je neprijatelj privremeno izvojevane prednosti opet posvema protunavalom. Brdo Asolone osvojila je opeta četvrta divizija na jurš. Naši bataljuni, što su bili uloženi u boj protiv Pertici, doprli su do večera do podnožja vrhunca. U noći pao je i ovaj u naše ruke. Opetovani pokušaji Talijanaca, da se rasprostru u predelu Fontana seca, ostali su unatoč uloženoj jakoj pesačiji i artiljeriji bez uspeha. I na obroncima Monte Spinnuccia pripravio je tvrdokorni otpor naših valjanih momaka neprijateljskim navalama istih udesa, kao što i prošlih dana. Dela naših četa ne zaostavaju nipošto za onima u najvećim prejašnjim bitkama. Neka svi narodi, čija budućnost zavisi bez razlike o događajima na fronti, budu harni ovim junacima. Na Piavi trajao je jučer topovski boj. Tečajem noći usledio je na obim stranama Montella velikopotezan napadač sporazuma. Na točkama, na kojima je neprijatelj mogao da stupi na levi breg, traje ljuti boj. — Balkansko bojište: U

Srbiji razvijaju se naša kretanja prema nacrtu. Kragujevac bio je uz bojeve zalaznjica prepusten neprijatelju. U Albaniji nema ništa osobitoga. — Poglavica generalnog stožera.

Nemački.

Berlin, 27. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana štab-beno javlja: Zapadno bojište: Vojna skupina prestolonaslednika Rupprechta: U Flandriji nikakova osobita vojna delatnost. Neprijatelj nastavlja uništavanje belgijskih krajeva za frontom. Pucanstvo, koje je u Worveghemu i Ingoyghemu za vreme opštejavanja požarnim granatama pobešlo u podruma, većim je delom poginulo. Južno od Schelde suzbijamo u protunavaru jaku neprijateljsku navalu medju Jamarson i Artresom. U delomičnim je navalama provalio neprijatelj u Engle Fontajne i u Hecque. Iz Hecque bio je on protunavarcem opet proteteran. — Vojna skupina nemačkog naslednika prestolja: Od Oise do Aisne nastavljal su Francuzi svoje navale. Na obim stranama Origny suzbijamo ih pred našim linijama. Protivnik, koji je kod Pleine-Selve provalio u naše položaje bio je dočekan na visini severno od ovog kraja. Njegovi pokušaji, da odavle navalama u severnom smeru razbije našu frontu, izjalovili su se uz najteže gubitke po neprijatelja. Origny i visina jugoistočno od ovoga mesta, održani su. Uništeno je mnogo neprijateljskih oklopijenih vozova. Kod toga su imale važnog udela baterije poručnika Heyhöfera od pričuvne poljske top. puk. broj 1 i poručnika Zuche od poljske top. puk. broj 37, kao što i poručnika Otto od peš. puk. 445. U odseku Serre zastavljaju se pred našim linijama neprijateljske navale, poduzete iz Mortieresa. Zestoke protunavale protiv odseku Souchy medju Frelmontom i Pierrepontom suzbile su od poznajskih i würtemberških pukovnija. Pod večer je streljačka pukovnija broj 7, grenadiraska pukovnija broj 119 i pešadijska pukovnija broj 121 suzbila ovde velikom snagom ponevno poduzete neprijateljske navale. Na obim stranama Sisono nije neprijateljska pešadija juče delovala. Na visinama zapadno od Aisne sukobila se je naša mešana protunavala poduzeta protiv Sachsenwaldu, sa jakim navalama, koje je neprijatelj dalekosežnim ciljevima poduzeo medju Nizy je Comte i Alancem. Već kod prekoračenja visina severozapadno od Nizy je Comte pretrpio je neprijatelj usled naše obrambene vatre teške gubitke. Ovde, kao što i zapadno od Bagnone protivnikove su navale posve izjalovile. U predelu zapadno od Aisne, koji je pun gudura i gusto pošumljen, trajali su ogrorčeni bojevi kroz čitav dan. Do večera odlučili su se bojevi nama u prilog. Završili su od prilika i cri: cesta Bagogne—Cateau—Poreigny kod Herpya. Na fronti Aisne kod vojne skupine pl. Gallwitzsa na obim stranama Mose nikakova veća bojna delatnost. — Jugozapadno bojište: Kretanja u stražnje linije vrše se po planu. U uspešnom obrambenom boju kod Kragujevca i Jagodine štiti se naše zalaznice odlazak naših glavnih sila. — Poglavica generalnog stožera vojske na bojištu.

* Ludendorff odstupio. Berlin, 26. Car VII stavio je generala pešadije Ludendorffa, prvog generalnog kvartirmajstora, u miru zapovednika 6. pešačke brigade, udovoljavajući njegovoj molbi, dispoziciju te je odredio milostnom zapovedi, koja je poslao generalu, da doljnorenska streljačka pukovnija broj 39, čiji je šef general bio dulje vremena, nosi od sada unapred naslov „general Ludendorff.“

* Odaslanici nemačke narodne skupštine u Nemačkoj. Berlin, 23. D. U. Odaslanici nemačke narodne skupštine, koji su zadnjih dana ovde boravili, zapustih se pose zaključka pogovora sa nemačkim oblastima i sa strankama većine u Draždane, od kuda će otić u Monakov.

* Pester Lloyd o Wilsonovom odgovoru monarhiji. Pester Lloyd, u redakcionalnom članku, piše da Wilson, svojim odgovorom Austro-Ugarskoj, imputira Ugarskoj to poniženje, da si ona od čeških i jugoslavenskih vođa dađe propisivati, koji deo magjarskoga državnoga područja ima dati njima. „Wilsonov odgovor — veli P. Lloyd — neosporno stvara teški položaj“, i za Ugarsku i za Austriju. „Sto se tiče Jugoslavena — veli dalje — to nam je od 20. o. m. poznat proglaš Jugoslavenskoga Narodnoga Veća koji se — očito znajući za Wilsonovo stajalište — prikazuje kao akt otvorenoga otpora protiv svećanih ugovora i temeljnih državnih zakona, na kojima počiva ugarsko-hrvatska držav. zajednica... Kakogod bilo, o Wilsonovom odgovoru treba hladno razmisliti. Teške se stvari u njemu imputiraju državnom dostojanstvu Ugarske i opravdanoj samosvesti magjarskoga naroda. Ne vrude glave, ne uzburkanih osećaja ima se kod nas o tomu odlučiti. No o jednomu ne smemo ostaviti svet u dvojbi: tko Ugarsku hoće osakatiti i dirnuti u njenu narodnu čast, taj će imati posla sa ujedinitom otpornom snagom svih strana i celoga magjarskoga naroda.“

Domaće vesti.

Poziv na mir i red. Na drugom mestu lista donosimo poziv jugoslavenske socijalne demokracije na narod, koji se potpunoma pokriva sa intencijama našega narodnoga veća. Naš narod nema danas razloga, da sa upušta u kojekakve pustolovine, već mu je dužnost, da bude disciplinovaniji nego li je ikada bio. Samo pomoću gvozdene steg biće nam omogućen nesmetan prelaz u novo doba. Radi toga neka se naši radnici ne daju zavajati agitacijom, koja ide za sebičnim svrhama i koja zasleduje nečiste tendencije pod mantijom boljševišta. Nepromišljen korak u tako važnom

trenutku može uništiti sav naš dosadašnji rad i oteći našem narodu plod svojih nastojanja i svog mučnog rada. Treba dakle ustrajati još nekoliko mjeseci, dok se sva evropska pitanja pa i naše razreši. Neće li biti ustrijeljena i stege, produljit ćemo vlastitom krivnjom bratoubilačko klanje još za nekoliko godina, bacivemo zemlju u nesreću i glad a u manjem će se opsegu ponoviti prilike, koje su razorile Rusiju. Ali dok je Rusija golema država a Rusi silan narod, zaštićena već samim prostranstvom napućenog ozemlja, naša se Jugoslavija smestila baš na važnu točku jugoistočne Europe a baš za ovim komadom naše zemlje požudno vrebaju nenavistni susedi. Nered u našim redovima biće dakle samo njima u prilog a nama na propast i muku. Ko voli svoju ženu, svoju decu i svoju domovinu, neka bude strog i bezdušan u izvršavanju dužnosti, koje im nalaga naše „Narodno veće“. Nemojmo, da nas naša deca kunu, što smo u odlučnim časovima lakoumno zaigrali njihovu sreću, njihov opstanak. Danas, kad sve zavisi o nama, moramo dokazati, da smo zreli da upravljamo sami svojom sudbinom. Inače će se sav civilizovani svet odvratiti od nas i pokazivati na nas prstima, da smo barbarske i ropske čudi. Sto misli zdravo i razborito, priznaje, da svako huckanje, svako preterano oduševljavanje, svaka bučna manifestacija ne odgovaraju ozbiljnosti trenutka i da smetaju realnom i ozbiljnom radu, koji će „Narodno veće“ imati da izvršuje. Pomislite, da o tom radu zavisi opstanak čitavoga naroda, njegova redovita prehrana pa napose i prehrana Istre i Pule.

Skupština radničkih poverenika. Jučer se obdržavala skupština poverenika slavenskih radnika grada Pule, kojoj je prisustvovao znatan broj poverenika iz svih radlona pomorskog arsenala. Na skupštini je govorio predsjednik privremenog odbora Narodnoga veća za grad Pulu dr. Lovro Scaller te je tumačio radnicima sadašnji politički položaj i zadatke našega radništva u tom ozbiljnom času. Kazao je, da se naša država radja i razvija i da je sav narod pozvan, da potpomaže središnji svoj odbor, Narodno veće u Zagrebu, oko izgradnje naše državnosti. Prvi preduvet za uspešan i plodan rad jest podržavanje javnog mira i poretka. Kao svestan Jugoslaven i Slaven mora svako izbegavati svaku upadnicu, koja bi mogla da ima kobnih posledica za naš narod. Sav narod bez razlike stranaka i struja je jedinjen je i zastupan u našem Narodnom veću a pitanja, se naše vrhovnoj oblasti mora poraditi toga luke (ako pokoravati). Ali naš narod nema nikakvog progovora, da bi sudelovao kod kojekakvih buna i kuma. Lajkova. Da dodje do izgreda pljačkale predce, usile bi se naše kuće, uništavalo bi kodje bogastvo buduće Jugoslavije. Poziv, upravljaj od zagrebačkog Narodnog veća vredi u potpunom smislu za naš narod. Među narodom šire se koje-kakve glasine o nameranim stavkama. Svakom se takvom pokretu moramo suprestaviti svom energijom, jer bi mogli s njim i pokopati našu slobodu. Posle te trezne i ozbiljne opomene, koja je upravljena na sav naš narod u Puli i koju mora uvažiti, obdržavala se sednica poverenika radništva te se izabrao privremeni odbor, kojemu pripada zadatak, da organizira slavensko radništvo na međunarodnim načelima. Kako je našim radnicima poznato, deluje već duže vreme u Radničkoj organizaciji Jugoslavenska skupina československog saveza. U svezi s ovom skupinom ustanoviće se i politička organizacija jugoslavenskoga radništva, da se

stvori i za taj stalež našega naroda organ, koji će ga zastupati. Jugoslavenski će radnici stajati na međunarodnom stanovištu i nastojati, da provedu koncentraciju čitavog radništva u jednu jaku organizaciju. U ovu se svrhu ustanovio privremeni odbor sastojeci se od 15 članova različitih radlona i užih odbora, sastavljen od 6 odbornika, koji će izvršiti sve predradnje, da se ova namisao čim preprovede.

Raspis natjacaia. Kod ces. kr. kotarskog suda u Poreču otvoreno je mesto kotarskog suca i predstojnika suda sa sustavnim berivima VIII. činovnog razreda. Natjecatelji na to mesto i na ona mesta suca, koja ostanu prosta uslijed popunjenja ovog mjesta, neka podnesu molbu podpisanom predsjedništvu do uključivo 6. studenog o. g., dokazavši poznavanje jezika. Pula, 20. listopada 1918. Preijsjedništvo ces. kr. okružnog suda.

Dopisi iz Istre.

Iz Pazina. U našem kotaru sve su škole zatvorene od 25. oktobra za osam dana radi španjolske bolesti. Ne bude li bolest jenjala, biće zatvorene do opoziva. U nekim selima baš hara ova bolest. Širi se ko požar, što zahvati, ono i drži. U nekim kućama je sva čeljad bolesna.

Dnevne vesti.

Čudo. Jedna naša aprovizacija imala je dobiti vagon pšenice za seme iz Sleske. Na brzopuzni upit, gde je pšenica, koja je bila avizirana, došlo je sledeći odgovor: Sni-gotelde von den Funktionären des checho-slovakischen Staates beschlagnahmt! (Zito za seme zaplenjeno od funkcionara češkoslovačke države).

Ne budimo ropske kukavice. Neki seoski župan, koji je vredio kao pametnijih i rodoljubnijih od drugih, pisao je ovih dana neku molbu na kotarsko poglavarstvo u Kopru u kojoj dopisovno: „klanjajući se do crne zemlje našem velemonarhu i priključujući se gospodinu poglavaru (Moestlignu)“ Jugoslavija je začeta i brzo će se roditi ali onda će trebati bezobzirno stvarati i odgajati i Jugoslavene, ljude, a ne ropske kukavice i puževce!

Narodno gospodarstvo.

Za Prehranu Dalmacije i Istre. U subotu se kod zemaljske vlade u Zagrebu držala konferencija svih faktora radi prehrane Dalmacije i Istre iz Hrvatske. Osobito su bile brojno zastupane razne vojničke interesovane oblasti. Na konferenciji je utvrđeno, da je zemaljska vlada ustupila Dalmaciji 2000, a Istri 1000 vagona žita i brašna, pak da treba naći sredstva, da se ta količina čim pre preveze u dotične zemlje. Pošto se ispostavilo, da je obzirom na prometne prilike, koje su nastale usled dogadjaja na Balkanu za sada nemoguće iz Srijema preneti na Rijeku čitave količine od 3000 vagona, nastojalo se omogućiti, da se tekoin mjeseca studenoga preveze barem 200 vagona u Dalmaciju, a 100 vagona u Istru, to tim više, što je izaslanik ratnog žitnog ureda iz Beča izjavio, da Austrija nije u stanju tekoin mjeseca listopada i stredna odaslati u Dalmaciju i Istru niti najmanje količine brašna ili žita. Pošto su izaslanici prometnih železničkih uprava i ravnateljstva železnica pokazali najveću pripravnost, da provedu prevoz ovih 300 vagona, ako zato dobiju ovlast od vojničke nadležne vlasti i pošto se moralo pretpostaviti, da će se ta ovlast polučiti, ustanovlje je na konferenciji program za transport spomenutih 300 vagona, pak je nade, da Dalmacija i Istra neće ostati bez kruha.

Uvoz istarskog vina u Trst. Po novom statutu vinskog ureda za Istru, koji je tu skoro bio odobren od ministarstva za pučku prehranu, ima se platiti za svaku dobavnu dozvolu (kod prometa u Istri) doprinos za režijske troškove od 3 helera po litri a za svaku izvoznu dozvolu 10 helera po litri. Radi tačne kontrole u pogledu vršenja odnosnih propisa posebni odaslanik vinskog ureda pregledavati će izvozne dozvole, koje prate robu i to na željezničkim postajama u Trstu, na mulu Giuseppeina i Sanità te na ulazu u slobodnu luku kao i na drugim željezničkim postajama u Istri.

Dobrovoljni doprinosi.

Za fond „Hrvatskog Lista“ priposlao nam dr. Ivo Milić 44 K 60 fil., i to: 24 K 50 fil. kao pretičak blagajne lovačkoga društva u Buzetu za god. 1917. te 20 K kao pristojbu veleč. župnika Halata u Brestu.

Za fond mesnog odbora „Narodnog veća“ darovaoše po 50 kruna: dr. Gjergjo Vesel, Anton Serrazin, Miroslav Paskojević, Sabina Krmpotić, dr. Mario Krmpotić. — Preporuča se svim Slavenima grada Pule, neka novčano podupru mesni odbor Narodnog veća.

Prosveta.

Veliki kalendar „Knjževnoga Juga“ izišao iz štampe. Već davno očekivanoj potrebi, da se izda jedan, narodni kalendar, koji bi stajao na dostojnoj umetničkoj visini, a ujedno bio pristupačan široj publici, udovoljio je sada Odbor SHS žena za stročad. Time se ujedno hoće bar donekle da namaknu sredstva, koja su Odboru potrebna, naročito za zimsku odeću i obuću 18.000 dece, koje seljak ishranjuje. U bogatom opsegu kalendar donosi radove najboljih naših kulturnih radnika i umetnika. Kalendar je odštampan latinicom, ćirilicom i slovenački. Cena mu je 4 kruna. Može se svi mesni odbori, zadruge, poverenici, svećenici, učitelji i pojedinci, koji su već obavešteni, da se što više zauzmu oko raspačavanja. Novac se neka šalje priloženim čekom. — Odbor SHS žena za stročad, Zagreb, Kipni trg 9.

OGLAS.

Ovogodišnja redovita glavna skupština konsumnog magazina mornarice biće u četvrtak 31. o. m. u 5 sati popodne u prostorijama podoficijerskog doma (Unteroffiziersheim).

Radi ratnih prilika ne može se poslati članovima godišnje izvešće. Isto će biti poslano zapovedništvima, uredima itd, gde ih mogu podignuti pojedini članovi.

Stanoviti broj godišnjih izvešća biće članovima na raspolaganje u prostorijama konsumnog magazina od srede dalje.

Mali oglasnik

Kupuje u svakoj količini zdravi i čisti **drop od grozdja.** G. Curet, Trst, Via Sette Fontane 1.

U trgovini pokutstva, Fil. Barbačča, u Šišanskoj ulici, prodaje se nove pripole pokutstvo.

„Nemac je i boravi u Beču.“
Njegovo je zagražanje raslo: „Nemac moguće, nemoguće.“
I to je zagražanje raslo, što smo dalje govorili.

„Absurdno, nemoguće.“ — Namesnik?“
„Nadbiskup, katolički primas vaše zemlje?“ „Predsednik vašeg pravosudja?“
„Da, svi.“
„Ne razumem, ne razumem, nemoguće.“
„Da, svi.“
„Neverovatno.“

I taj hladni, ledeni tudjinac, koji je došao s interesom, rekao bih, stručnog prirodnog istraživača, da priuču u tuđoj zemlji neku nepoznatu vrstu kukaca bio je uzrujan.
„Poglavar vašeg školstva, vašeg pravosudja, vašeg katoličanstva — zar su svi uistinu tuđinci?“

I meni je bilo u taj čas kao čoveku, koji za noćnog bleskanja kroči nepoznatim krajem. Pozna put, ne će zabluditi, no tama je takova, da ne vidi korak daleko. A taj poznati kraj rasvetli se žutim intenzivnim svetlom — daleko široko — i tako mu je tuđ, tuđ. Kraj je to, gde se čovek rodio, gde pozna svako stablo i svaki kamen — a ipak tuđ.

Kad je mili Amerikanac odlazio, vrteo je još neprestano glavom i govorio: „Absurdnost, evropska absurdnost.“

Amerikanac.

(U 20. broju „Ceste“ napisao J. S. Machar.)*

Bilo to nekoliko godina pred ratom. Došao je k meni Amerikanac. Pravi Amerikanac, njegov otac bio je Amerikanac, ded Amerikanac. Došao je u Beč, jer Beč leži u Evropi, a hteo da vidi Evropu, i došao je k meni, jer — verski fanatičar — poznao je dobro iz istorije naše husitsko doba, no o nama, današnjim Česima, nije znao ništa. Došao je dakle — Amerikanci bivaju već tako znatizeljni.
Sedi i sluša. Hteo je znati, kako je naša literatura i kakvu da imamo veroispovest.
Tumačim. Zanima ga sve. I zahteva, da ne govorim stručno, hoće da čuje sve temeljito i zato lepo na široko. Bavio sam se baš tada verskom teorijom i praksom u nas — mogao sam mu dakle govoriti lepo na široko.

*) „Cesta“ je tednik, koji je u Pragu izišao, mesto silom obustavljenih „Narodnih Listy“. Gornja je sličica izašla u 20. broju tog tednika od 18. o. m. Izašla je u rubrici „Bečki profili“, što će sačinjavati zbirku Macharovih sličica iz njegova života u Beču i općenja s Bečlijama. Naše će čitatelje zanimati sličica, jer je u par reči istaknut u njoj značaj Amerikanca, u jednom smeru kovanog, koji ne može da razume evropske apsurdnosti, osobito pak ne ustrojstva predratne austro-ugarske države, koja je sva bila jedan kaos nepravda, bezakonja i nasilnog vladanja jačih nad slabijima. Op. prevodioca.

Njegove opaske i pitanja bila su osobita. Pokazivala su, da je jednokovani, nerastresen, te mu je zagonetkom, kako bi moglo čovječje biće živeti s nekakvom teorijom i praksom posvema drugom; bistro je odmah prosudio, da protestovat i židov, koji si plaća verske potrebe svoje crkve sam, plaća još uz to kao državni porezovnik i potrebe crkve katoličke, a to da nije pravo, a još i druge stvari, nu o tom šutimo danas, imamo sada „narodni mir“.

Zadaca i svrha naše literature neizmerno su ga zanimala. Proglasio je, da je srećom malih naroda, dok literatura formira njegovu dušu. Ponovno i ponovno pitao je i više je hteo znati o Kolaru Havičičku, Čelakovskom, Nerudi. Različito Vrhlickoga nije mu se sviđjala i izrazio je dapače bojazan, ne uništava li takova pojava ono značenje literature u životu naroda. Slušao je sa zanimanjem o tumačenju o Jirásku i Winteru i mislio je, da bi sve te pojave u našoj literaturi imale izači o njih u prevodima. Česka literatura na engleskom jeziku.

Prešli smo školstvo. A tu se dogodilo nešto znamenito, nešto, što vidim i čujem do danas, kao da se to pred časom dogodilo. Jedva sam spomenuo ministarstvo za nastavu u Beču, ustao je mili Amerikanac i pitao: „A zašto imate ministra svog školstva u Beču?“ Razjašnjavam mu malko austrijski centralizam. „A taj je ministar moguće i Nemac?“ pita s užasom nepoverenja. — „Nemac“, odgovaram.

„Ministar vaših českih škola je Nemac i boravi u Beču?“ opetuje.

Poledni
CENA listu: U prvom četvrtku god. K 12-...
Godina IV.
Ustano
Poziv H...
pobudio je u...
Poše četirigod...
slobode, a da...
posledica dug...
živimo opet...
drugih briga...
njenja razgov...
biljno, imala j...
ter. Nisu to b...
skupštini pris...
Jatili posla, da...
naroda, da nje...
žrtve i da im...
u domaju a d...
uvete. Kao p...
da se najpre...
Narodnom odv...
ratne mornari...
ustanovljeni...
brine i da j...
ovom odboru...
stupili u nj...
za to, što su...
rod i našu m...
nepromišljeni...
A takve...
imade možda...
među narod...
janju moramo...
da će nas va...
našem nasto...
doba, da se...
moramo radi...
ta kao odst...
dejava. A isti...
jateljski i ob...
vima i izvan...
ski narodi, o...
sretni narodi...
koju štetu m...
rastajemo sa...
ostane taj ra...
sno se po t...
kao ljudi, ko...
uzajamnu si...
A ovo...
Niti na skup...
nijedne nepr...
Baš protivno...
skim i nema...
upiru njihov...
ruku. Sami...
žem odboru...
žetje — a o...
tom pogledu...
svoju dužno...
Takvo...
jednako teč...
rodnim dom...
koji toliko...
viču i raspe...
stojni veliku...
roda i osće...
omogućili s...
je pred nek...
ština bude...
tako kultur...
koje je čita...
domom“, je...
svoju himnu...
bez izgreda...
liko su si s...
trenutku, ka...
sudbine a o...
vim rukama...
prava na to...
zloupotrebiti...
brzdati svo...
pobeda vre...
Na sa...
loženje. Bi...
govornicima...
zile iz ust...
kao dobro...
naših morn...
žemo nada...
koji nas j...
će još kuš...